

CO₂-PRESTATIELADDER[©]

Samen zorgen voor minder CO₂

RAPPORTAGE

Haarsma Groep

2020

Haarsma Groep
Waltaweg 6
8765 LP Tjerkwerd

Opgesteld:
Haarsma Groep
Dhr. T. Haarsma
Juni 2021, versie 2

Beoordeeld door:
Witsenboer Advies
Dhr. J. Witsenboer
Juni 2021, versie 2

HAARSMA GROEP
GROND | WEG | WATER | BETON

Inhoudsopgave

	Inleiding	2	
A	Inzicht	5	
	1.1	Scopes	5
	1.2	Organisatorische grens	5
	1.3	Emissie-inventarisatie	6
	1.3.1	Emissie-inventarisatie scope 1	6
	1.3.2	Emissie-inventarisatie scope 2	7
	1.3.3	Emissie-inventarisatie scope 3	7
	1.3.4	CO ₂ -footprint rapportagejaar 2020	10
	1.3.5	Meetonnauwkeurigheden	11
	1.3.6	Analyse CO ₂ -footprint t.o.v. referentiejaar 2017	12
	1.3.7	Projecten met gunningvoordeel	13
B	CO ₂ -reductie	14	
	2.1	Beleidsverklaring directie	14
	2.2	Overzicht reductiedoelstellingen	15
	2.3	Voortgang reductiedoelstellingen 2020 per euro omzet	15
	2.4	Energie Management Actieplan	16
C	Transparantie	18	
	3.1	Inleiding	18
	3.2	Doel van communiceren	18
	3.3	Aanpak en middelen	19
	3.4	Participatie	21
	3.5	Projecten met gunningvoordeel	21
D	Participatie	22	
	4.1	Initiatieven op het gebied van CO ₂ -reductie	22
	4.2	Budget	22
	Bijlagen	23	
	Bronnen	23	

Inleiding

CO₂-Prestatieladder

De CO₂-Prestatieladder is een duurzaamheidsinstrument met als doel de CO₂-reductie in organisaties substantieel te verhogen. Het gaat hierbij om reductie binnen de bedrijfsvoering, in projecten en in de keten. Dit kunnen organisaties bereiken door nieuwe vormen van samenwerking en innovatie in de gehele keten.

Het gaat bij de CO₂-Prestatieladder om energiebesparing, CO₂-reductie in de keten, en het gebruik van duurzame energie.

Op dit moment maakt de Haarsma Groep gebruik van het handboek van de CO₂-Prestatieladder 3.1 (versie 22 juni 2020).

SKAO

De SKAO (Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden & Ondernemen) is schema-eigenaar en schemabeheerder van de CO₂-Prestatieladder. De SKAO is verantwoordelijk voor de doorontwikkeling van deze norm.

Haarsma Groep en CO₂

De Haarsma Groep is een bedrijf gevestigd in Tjerkwerd en voornamelijk werkzaam in het noorden van Nederland. Het is een aannemingsmaatschappij met meerdere specialisaties in huis, waardoor gerichte diensten of complexe projecten kunnen worden gerealiseerd in de grond-, weg-, water- en betonbouw. Elke werkmaatschappij binnen de groep heeft zijn eigen expertise en discipline, die afzonderlijk kan worden ingezet, maar ook complementair. Haarsma wordt onder andere ingeschakeld voor het ontwikkelen, coördineren en realiseren van civieltechnische projecten, het bouw- en woonrijp maken van diverse locaties, het uitvoeren van sloop- en saneringswerkzaamheden en het leveren van ophoog- en industriezand.

In juni 2013 heeft de Haarsma Groep het certificaat gekregen voor niveau 3 op de CO₂-Prestatieladder. Het certificaat was geldig tot juni 2018 en na een hercertificering in april 2018 is het certificaat met 3 jaar verlengd tot 15 juni 2021.

De directeur heeft aangegeven dat de Haarsma Groep zich wil certificeren voor niveau 5 van de CO₂-Prestatieladder, hetgeen ook het doel is voor 2021.

Duurzaamheid en het milieu zijn belangrijke items voor de bedrijfsvoering van de Haarsma Groep. Vanuit deze gedachte is voor het jaar 2020 een CO₂-footprint gemaakt conform Handboek CO₂-Prestatieladder 3.1 (juni 2020), NEN-EN-ISO 14064-1 (februari 2019) en NEN-EN-ISO 50001 (augustus 2018). Volgens dit zogenaamde Green House Gas protocol (GHG) is van de eigen bedrijfsactiviteiten de totale CO₂-emissie vastgesteld, die bovendien heeft het geleid tot inzicht in de veroorzakers. De footprint van 2020 is gedefinieerd als het referentiejaar en wordt als basis gehanteerd voor het vergelijken met de opvolgende jaren.

De ladder geeft inzicht in de mate waarin een bedrijf actief werk maakt van CO₂-reductie. Hoe hoger op de ladder, hoe hoger de fictieve korting op de inschrijfprijs bij EMVI-aanbestedingen.

Invalshoeken CO₂-Prestatieladder

Bij het beoordelen van de CO₂-prestatie wordt vanuit vier invalshoeken gekeken:

- A. Inzicht
- B. CO₂-reductie
- C. Transparantie (Communicatie intern en extern)
- D. Samenwerking (initiatieven op het gebied van CO₂-reductie)

Korte toelichting op de invalshoeken

Invalshoek A stimuleert organisaties om de eigen CO₂-uitstoot en die in de keten te kennen. Haarsma Groep realiseert dit door continue verbetering in de diepgang, reikwijdte en efficiëntie van inzicht en de kwaliteit van de emissie-inventaris.

Invalshoek B zorgt voor reductie voor het terugdringen van energieverbruik en CO₂-uitstoot. Haarsma Groep realiseert continue verbetering van de efficiëntie van maatregelen, in het vaststellen en behalen van doelen en het aantonen van voortgang op doelstellingen en maatregelen.

Invalshoek C stimuleert transparantie en de creatieve betrokkenheid van de medewerkers. Haarsma Groep realiseert continue verbetering in de diepgang en verspreiding van de communicatie en in het verwerken van inbreng van de interne en externe belanghebbenden.

Invalshoek D stimuleert participatie en samenwerking, in het delen van eigen kennis en daar waar mogelijk gebruikmaken van kennis die elders is ontwikkeld. Haarsma Groep realiseert continue verbetering in het selecteren van nuttige initiatieven en het toepassen van de kennis in de organisatie.

Dit rapport beschrijft vanuit de vier invalshoeken de CO₂-prestatie over het jaar 2020 van de Haarsma Groep.

In het kader van certificering van de Haarsma groep op de CO₂-Prestatieladder heeft een energiebeoordeling plaatsgevonden. Deze beoordeling betreft een inventarisatie van alle energiestromen en de mogelijkheden tot reductie hierin. De energiebeoordeling is uitgevoerd conform de richtlijnen in NEN-EN 50001.

Voor het in kaart brengen van de CO₂-footprint is de volgende projectgroep opgesteld:

Naam	Functie
T. Haarsma	Directeur
E.G. Galama	Procesmanager Bedrijfsbureau/ KAM-coördinator
S. de Boer	KAM-coördinator in opleiding

ISO 14064-1	GHG-report content	Beschrijving	Uitleg/ toelichting
9.3.1	A	Reporting organization	Haarsma Groep BV
9.3.1	B	Person responsible	Dhr. T. Haarsma
9.3.1	C	Reporting period	01-01-2020 t/m 31-12-2020
5.1 en 9.3.1	D	Organizational boundaries	Haarsma Groep BV (Haarsma Infra & Milieu BV; Haarsma Transport BV; Haarsma Materieelbeheer BV; HaKaWe; Haarsma Groen & Infra)
9.3.1	E	Reporting boundaries to define significant emissions	
5.2.2 en 9.3.1	F	Direct GHG emissions	1.545 ton CO ₂ -uitstoot over 2020
9.3.1 en Annex D	G	Biogenic CO ₂ emissions and removals separately in tonnes of CO ₂	Niet van toepassing
5.2.2 en 9.3.1	H	GHG removals in tonnes of CO ₂	Niet van toepassing
5.2.3 en 9.3.1	I	Exclusion of sources or sinks	Afgewerkte olie, hydrauliek olie, propaan en smeerolie is niet meegenomen in de scope. De uitstoot van deze oliën en propaan is te verwaarlozen
5.2.4 en 9.3.1	J	Indirect GHG emissions	0 ton CO ₂ -uitstoot over 2020
6.4.1 en 9.3.1	K	Base year	2017
6.4.1 en 9.3.1	L	Changes or recalculations	Er zijn geen aanpassingen geweest ten opzichte van het basisjaar
6.2 en 9.3.1	M	Quantification approaches	Dit staat benoemd in hoofdstuk 3 van dit verslag
6.2 en 9.3.1	N	Changes to quantification approaches previously used	Niet van toepassing
6.2 en 9.3.1	O	GHG emission or removal factors used	De conversiefactoren van www.co2emissiefactoren.nl zijn gebruikt
8.3 en 9.3.1	P	Uncertainties of the GHG emissions and removals data per category	Niet van toepassing
8.3 en 9.3.1	Q	Uncertainties	Er worden gegevens gebruikt van de bedrijfsapp, dit kan in beperkte mate afwijken van de werkelijke uitstootgegevens door het niet volledig of onvolledig invullen van de gegevens
9.3.1	R	Statement in accordance with ISO 14064	Opgenomen in dit energie auditverslag
9.3.1	S	Verification of the GHG inventory	Alleen intern geverifieerd, niet door een certificerende instantie
9.3.1	T	The GWP values used in the calculation and their source	Hiervoor is het IPCC verslag voor gebruikt.

A Inzicht

1.1. Scopes

De CO₂-footprint geeft een beeld van de totale CO₂-uitstoot van ons bedrijf. De Haarsma Groep valt in de categorie Klein Bedrijf.

Deze rapportage heeft betrekking op de scope 1, 2 en 3 emissies betreffende het jaar 2020, zoals gedefinieerd in de CO₂-Prestatieladder van SKAO.

- Scope 1 (directe emissies): emissies door de eigen organisatie, zoals emissies door verbruik van brandstoffen voor verwarming, gasverbruik, materieel en het eigen wagenpark.
- Scope 2 (indirecte emissies): emissies ten gevolge van het gebruik van elektriciteit, zakelijk verkeer met privéauto's en vliegverkeer.
- Scope 3 (overige indirecte emissies): productie van ingekochte materialen (upstream) en het gebruik van het door de organisatie aangeboden/ verkochte werk, project, dienst of levering (downstream).

1.2. Organisatorische grens

Het Green House Gas - protocol (hierna GHG) geeft twee methoden voor het bepalen van de organisatorische grens zodat deze voldoet aan bovenstaande voorwaarde: de financial control approach en de operational control approach (vrij vertaald: gebaseerd op de omzet of op het operationele vlak van het bedrijf). In dit geval zijn de grenzen bepaald op grond van het operationele vlak van het bedrijf.

De CO₂-footprint heeft betrekking op onderstaande werkmaatschappijen (met bijbehorende KvK nrs):

- Haarsma Infra & Milieu BV 01073092
- Haarsma Transport BV 01048776
- Haarsma Materieelbeheer BV 01098589
- HaKaWe 01059333
- Haarsma Groen, Grond & Infra 66942306

In 2018 zijn de nieuwe doelstellingen geformuleerd tot en met 2022 voor scope 1 en 2. De footprint van 2017 is gedefinieerd als het referentiejaar en wordt als basis gehanteerd voor het vergelijk met de opvolgende jaren.

Voor scope 3 is een doelstelling opgesteld ook tot en met 2022 ten van 2020. In 2022 zal er voor scope 1, 2 en 3 nieuwe doelstellingen geformuleerd worden.

1.3 Emissie-inventaris (3.A.1)

1.3.1 Emissie-inventarisatie scope 1

Voor de emissie-inventaris van scope 1 is de CO₂-uitstoot voor vier subgroepen bepaald. In deze paragraaf is beschreven op welke wijze dit is berekend.

In 2019 is een app ontwikkeld waarin de getankte liters, de urenstand c.q. km-stand, datum en voertuig (kenteken) c.q. machine wordt ingevoerd. Sinds de 2^e helft van 2019 is deze app in gebruik genomen en is hiermee proefgedraaid. Uit deze gegevens kunnen wij voor 2020 het verbruik bepalen. Per 1-1-2020 is het gebruik van deze app verplicht. Uit deze gegevens kunnen wij voor 2020 het verbruik bepalen.

Vrachtwagens:

In 2020 zijn er in totaal 10 vrachtwagens ingezet. In 2020 zijn er 2 vrachtwagens aangeschaft en is er 1 verkocht. In totaal hebben de vrachtwagens 487.900 kilometers afgelegd in 2020, waarbij de vrachtwagens 218.797 liter diesel hebben verbruikt. In totaal is er 707 ton CO₂ uitgestoten.

Bestel- en personenauto's:

In 2020 zijn er totaal 34 bestel- en personenauto's ingezet. Deze bestel- en personenauto's hebben in totaal 807.759 kilometers gereden, in het eerste halfjaar was dit 395.517 kilometer en de 2de helft was dit 412.242 kilometer. Deze bestel- en personenauto's hebben in totaal 51.100 liter diesel verbruikt. In totaal is er 165 ton CO₂ uitgestoten in 2020. In de eerste helft van 2020 bedroeg de CO₂-uitstoot 84,7 ton en de tweede helft was dit 80,4 ton. Terwijl in de 2de helft van het jaar 16.725 kilometers zijn gemaakt. In 2020 is de 100 kilometerregel ingevoerd, dit heeft invloed gehad op het verbruik van de bestel- en personenauto's.

Materieel:

In 2020 zijn er 28 kranen, knikdumpers, trilwalsen, tractoren) ingezet, dit zijn er 3 minder dan 2019. Het groot materieel heeft in 2020 in totaal 24.574 draaiuren gemaakt en 206.632 liter diesel verbruikt. In totaal heeft het grote materieel 667 ton CO₂ uitgestoten. In 2020 is er een rupskraan en minirupskraan ingeruild tegen 2 hybride rupskranen. De hybride rupskranen verbruiken ongeveer 8 liter per uur minder ten opzichte van de oude rupskraan.

Verwarming:

Het pand aan de Waltaweg wordt verwarmd op gas. Het totale verbruik wordt afgeleid van de energienota van de leverancier. Het totale verbruik in 2020 bedraagt 3.131 m³. De CO₂-emissie bedraagt 5,9 ton.

De verdeling verbruik en CO₂-emissie is als volgt:

Materieel (in liters) diesel	206.632	liter	667,42 ton
Vrachtwagens (in liters) diesel	218.797	liter	706.71 ton
Bestel- en personen auto's (in liters) diesel	51.100	liter	165,05 ton
Verwarming (in m ³) gas	3.131	m ³	5,92 ton
Totale emissie scope 1			1.545,10 ton

1.3.2 Emissie-inventarisatie scope 2

Voor de emissie-inventaris van scope 2 is de CO₂-uitstoot voor vier subgroepen bepaald. In deze paragraaf is beschreven op welke wijze dit is berekend. Tevens is de opbrengst van onze zonnepanelen (geplaatst begin 2019) meegenomen voor de totale scope 2.

Elektriciteitsverbruik kantoor:

De verbruikte hoeveelheid elektriciteit is afgeleid van de energierekening. De Haarsma Groep heeft in 2020 groene stroom ingekocht bij Essent. Naast de inkoop van echte groene stroom, worden er 144 zonnepanelen gebruikt om groene stroom op te wekken.

De zonnepanelen hebben in 2020 in totaal 21.758 kWh opgeleverd, dit is fors minder dan in 2019. In 2019 is er in totaal 40.320 kWh opgebracht. Het blijkt dat er in 2020 een grote storing is geweest in de zonnepanelen. Dit is in de eerste helft van 2020 opgemerkt. In 2020 is er 21.155 kWh groene stroom ingekocht en de zonnepanelen hebben 21.758 kWh opgeleverd. Over 2020 is er 0 ton CO₂ uitgestoten.

Elektriciteit projectlocaties:

Er is geen elektriciteit gebruikt op de projecten van Haarsma Groep in 2020.

Zakenreizen vliegtuig:

In 2020 zijn geen zakenreizen met het vliegtuig gemaakt en hiermee is geen indirecte uitstoot van CO₂ veroorzaakt.

Zakenreizen privéauto:

In 2020 is er 1 privéauto ingezet waarmee zakelijke kilometers zijn gereden. De bestuurder heeft 1.389 zakelijke kilometers opgegeven aan de administratie en heeft 64 liter diesel getankt. De CO₂-emissie van diesel bedraagt 0,2 ton.

De verdeling verbruik en CO₂-emissie is als volgt:

Elektriciteit Tjerkwerd (in Kwh) groene stroom	35.764kWh	0,00 ton
Inclusief verbruik zonnepanelen		
Elektriciteit projecten (in Kwh) grijze stroom	0 kWh	0,00 ton
Zakenreizen vliegtuig	0	0,00 ton
Zakenreizen privéauto (in liters) diesel	64 liter	0,21 ton
Totale emissie scope 2		0,21 ton

1.3.3 Emissie-inventarisatie scope 3

Voor de emissie-inventaris van scope 3 wordt de meest materiële Scope emissies bepaald.

In deze paragraaf is beschreven op welke wijze dit is uitgevoerd.

Als eerste stap hebben we onze belangrijkste activiteiten bepaald. Dit zijn o.a. aanleg infra (voorbelasting, wegen e.d.), transport, Bouw- en woonrijp maken, grondverzet, herinrichtingen, baggerwerk en onderhoud van bermen en sloten.

Als tweede stap hebben we per activiteit bepaald welke Scope 3 emissies belangrijk zijn. De emissies

zijn onderverdeeld in Upstream en Downstream.

Upstream: ingekochte goederen / diensten; transport; woon-werkverkeer

Downstream: afval

Als derde stap hebben we per Scope 3 emissies van een activiteit bepaald of deze groot, klein of middelgroot is.

In stap 4 hebben we bepaald welk effect maatregelen zouden kunnen hebben op deze uitstoot.

In stap 5 hebben we per activiteit het marktaandeel/omzet bepaald en gerangschikt. Nr 1 “herinrichtingen” en zo verder.

In stap 6 hebben we In onderstaande tabel al deze voorgaande stappen uitgewerkt.

Rangorde	Activiteiten	CO2 uitstotende activiteiten	verhouding CO2 uitstoot bedrijf tov CO2 uitstoot sector	mogelijk effect van innovatieve ontwerpen	hoe groot is de invloed om CO2 reducerende mogelijkheden door te voeren
1	Herinrichting	ingekochte goederen/diensten	groot	groot	middelgroot
		transport	groot	klein	klein
		woon-werkverkeer medewerkers	klein	klein	verwaarloosbaar
		afval	klein	klein	middelgroot
2	bouw- en woonrijp maken	ingekochte goederen/diensten	groot	middelgroot	klein
		transport	groot	klein	klein
		woon-werkverkeer medewerkers	klein	klein	Verwaarloosbaar
		afval	klein	klein	middelgroot
3	grondverzet	ingekochte goederen/diensten	groot	middelgroot	middelgroot
		transport	groot	middelgroot	klein
		woon-werkverkeer medewerkers	klein	klein	verwaarloosbaar
4	aanleg infra	ingekochte goederen/diensten	groot	groot	middelgroot
		asfalt	groot	middelgroot	mg
		transport	groot	klein	klein
		woon-werkverkeer medewerkers	klein	klein	verwaarloosbaar
5	baggerwerk	ingekochte goederen/diensten	klein	klein	klein
		transport	groot	middelgroot	klein
		woon-werkverkeer medewerkers	klein	klein	klein
		afval	middelgroot	groot	klein
6	onderhoud bermen en sloten	ingekochte goederen/diensten	klein	klein	klein
		transport	groot	middelgroot	mg
		woon-werkverkeer medewerkers	klein	klein	verwaarloosbaar
		afval	groot	groot	middelgroot
7	transport	ingekochte goederen/diensten	groot	klein	middelgroot
		woon-werkverkeer medewerkers	klein	klein	verwaarloosbaar

Tabel: stap 1, 2, 3, 4 en 5

Voor zowel de activiteit Herinrichtingen, bouw- en woonrijp maken als wel aanleg infra blijkt dat de CO2 uitstotende activiteiten van “ingekochte goederen / diensten” het hoogst scoort. Uit onderzoek naar onze inkoop springt de inkoop van zand er uit. Haarsma heeft daarom gekozen om de ketenanalyse te maken voor de inkoop van zand.

Soort	Hoeveelheid	Emissie	CO ₂ -emissie	Belang	Bron
Leverantie zand	267.414 m ³ zand	0,0045	1.190 ton	1	Gegevens LCA Spaansen, eigen administratie en CO2 emissiefactoren
Inhuur extern klein materieel	199.171 liter diesel	3,23 liter	643 ton	2	Gegevens leveranciers, eigen administratie en CO2 emissiefactoren
Inhuur transport	169.200 liter diesel	3,23 liter	547 ton	3	Gegevens leveranciers, eigen administratie en CO2 emissiefactoren
Inkoop straatstenen inclusief transport	15.401 ton	0,01 per ton	154 ton	4	Gegevens ketenanalyse Dusseldorf, eigen administratie en CO2 emissiefactoren
Inhuur kraanschip, baggerschip	35.200 liter diesel	3,23 liter	114 ton	5	Van der Meulen en eigen administratie
Asfalt	3.600 ton	0,017 ton	61 ton	6	VolkerWessels, eigen administratie
Afval	13.666 ton	0,00434 ton	59 ton	7	Guidelines Defra/ DECC GHG 2016, Koen Meijer
Onderaanneming straatwerk	10.993 liter diesel	3,23 liter	36 ton	8	Gegevens leveranciers, eigen administratie en CO2 emissiefactoren
Inhuur arbeid	9.033 liter	3,23 liter	29 ton	9	Gegevens leveranciers, eigen administratie en CO2 emissiefactoren
Totaal			2.833 ton		

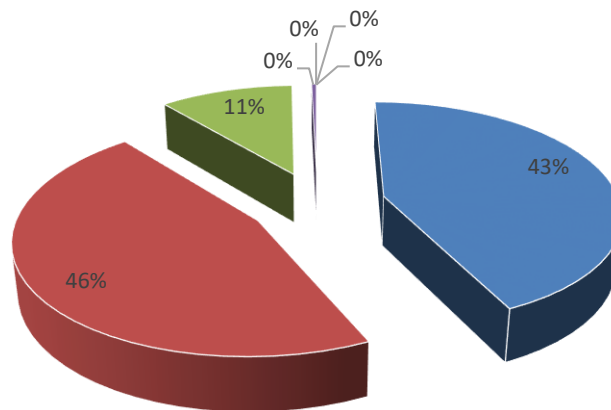
1.3.4 CO₂-footprint rapportagejaar 2020

Scope	Categorie	Eenheid	Verbruik	CO ₂ -emissie		
				Emissie factor	Ton	%
1	Materieel 2020	ltr	206.632	3,230	667,42	43,2%
	Vrachtwagens 2020	ltr	218.797	3,230	706,71	45,7%
	Personenauto's diesel 2020	ltr	51.100	3,230	165,05	10,7%
	Gasverbruik Tjerkwerd 2020	m3	3.131	1,890	5,92	0,4%
2	Elektriciteit Tjerkwerd 2020	kWh	21.155			
	Teruglevering opgewekte stroom 2020	kWh	-21.758			
	Elektriciteit Tjerkwerd totaal 2020	kWh	-603	0,000	0,00	0,0%
	Elektriciteit projecten 2020	kWh	0	0,649	0,00	0,0%
	Zakenreizen privéauto 2020	ltr	64	3,230	0,21	0,0%
1 + 2	Totaal Afgerond				1.545,31 1.545	100,0%

Verdeling CO2 emissie naar verbruikers

- Materieel 2020
- vrachtwagens 2020
- personenauto's 2020
- Gasverbruik 2020
- Elektriciteit Tjerkwerd 2020
- Elektriciteit projecten 2020
- Zakenreizen prive auto 2020

1.3.5 Meetonnauwkeurigheden

Scope 1

Nieuwe app:

In de eerste helft van 2019 is een app ontwikkeld om een beter inzicht te verkrijgen over het werkelijke verbruik van ons materieel, auto's en busjes. In de tweede helft van 2019 is gestart met deze app. Vanaf 2020 is het gebruik van deze app verplicht voor iedereen. Met de gegevens die in de tweede helft van 2019 zijn ingevoerd, is het gemiddeld verbruik (her)berekend van de CO₂-uitstoot over 2020. Onze chef- monteur heeft iedereen persoonlijk de instructies gegeven en monitort de invoer.

Materieel:

Bij de berekening van de CO₂-emissie van het materieel is uitgegaan van de draaiuren van het materieel. Dit kunnen wij uitlezen van de kraangegevens (digitaal door onze chef-monteur) en door de app.

Vrachtwagens:

Bij de berekening van de CO₂-emissies van de vrachtwagens is uitgegaan van de registratie op de rittenstaten. Elke chauffeur vult dagelijks de kilometerstanden (begin en eind) in en de getankte liters. Hierdoor kan een vrij nauwkeurige berekening gemaakt worden.

Personenauto's en busjes:

Bij de berekening van de CO₂-emissie is uitgegaan van de kilometerstanden van begin en eind van het

jaar. De beginstanden kunnen wij aflezen van de km-registratie, zoals verplicht is in te vullen. De eindstand is herleid uit de app. Het gemiddelde verbruik wordt ook uit de app herleid en dit geeft een vrij nauwkeurig beeld.

Verwarming kantoor/ werkplaats:

Bij de berekening van de CO₂-emissie is uitgegaan van het gasverbruik, bepaald aan de hand van de gasrekening. Wij zijn uitgegaan van de meterstanden van de gasleverancier. Deze laatste kan d.m.v. een slimme meter de meterstanden herleiden. De periode loopt niet gelijk aan een kalenderjaar, dus er kan een zeer kleine afwijking in de totale m³ zitten.

Scope 2

Elektriciteit kantoor/ werkplaats:

Bij de berekening van de CO₂-emissie is uitgegaan van het stroomverbruik, bepaald aan de hand van de energierekening. Wij zijn uitgegaan van de meterstanden van de energieleverancier. Deze laatste kan d.m.v. een slimme meter de meterstanden herleiden. Dit geldt ook voor de terug geleverde zonne-energie, opgewekt door onze zonnepanelen. Controle vindt plaats door onze eigen zonnepaneel-app.

Elektriciteit projecten:

Indien er stroomverbruik is op een project, dan wordt de CO₂-emissie bepaald aan de hand van de energierekening. In 2020 is dit niet voorgekomen.

Zakenreizen privéauto:

Bij de berekening van de CO₂-emissie is uitgegaan van de opgegeven kilometers, middels de kilometerregistratie. Het gemiddelde verbruik is doorgegeven door de chauffeur van de auto. Hier kan een onnauwkeurigheid in zitten, echter weten we dat deze chauffeur dit meermalen zelf bijhield.

1.3.6 Analyse CO₂-footprint t.o.v. het referentiejaar 2017

In 2020 is in scope 1 en 2 totaal 1.545 ton CO₂ uitgestoten. In 2017 was dit 1.209 ton.

De belangrijkste CO₂-emissies voor scope 1 zijn:

- Het materieel met 667,42 ton CO₂-emissie (43,2% van de totale CO₂-emissie 2020)
- De vrachtwagens met 706,71 ton CO₂-emissie (45,7 % van de totale CO₂-emissie 2020)

Als we de CO₂-uitstoot vergelijken met 2017 dan is de totale CO₂-uitstoot voor verhoogd van 1.175 ton naar 1.545 ton. Deze stijging van 370 ton CO₂ is o.a. te verklaren door:

- Veel meer projecten uitgevoerd in 2020 t.o.v. 2017. Ten opzichte van 2017 is er 42% meer omzet gemaakt;
- Stijging van het aantal machines sinds 2017, in 2017 betrof het 18 stuks en in 2020 bedraagt dit 28 en hiermee ook de stijging van de draaiuren;
- 2 bedrijfswagens meer dan in 2017, dit is mede het gevolg van de COVID-19 maatregelen (langere periode slechts één persoon per busje toegestaan) hiermee ook de gereden kilometers;
- Veel meer kilometers gereden door de vrachtauto's in 2020 door de vrachtwagens, in totaal 487.900 kilometer ten opzichte van 2017, toen werd er 276.997 km afgelegd. Er zijn 2 extra

vrachtwagens t.o.v. 2017 aangeschaft, deze zijn wel zuiniger in gebruik, hierdoor ook meer gereden kilometers;

- Veel meer kilometers gereden door de uitvoerders en de operationele werknemers. In 2017 541.227 km en in 2020 was dit 807.759 km;

Zouden we de CO₂-uitstoot ook met 42% laten stijgen ten opzichte van 2017 dan zouden we in 2020 uitkomen op 1.669 ton CO₂. In 2020 is er in totaal 1.545 ton CO₂ uitgestoten. We hebben dus 124 ton CO₂ minder uitgestoten.

Ook moet gemeld worden dat door het gebruik van de app bepaalde machines in 2019 lager in het dieselgebruik waren dan eerder was vastgesteld. Dit betreft de knikdumpers en de trekkers. Dit komt omdat in de praktijk is gebleken dat er bijna geen zwaar vervoer mee wordt verricht. De app geeft ons nu een meer reëler beeld dan de methode van 2017.

De app heeft veel inzicht gegeven in het verbruik van de personenwagens, kranen, tractoren en trilwalsen. De app heeft ons veel nauwkeurige informatie opgeleverd. Ook de aanschaf van 2 hybride kranen heeft het gemiddeld dieselverbruik per draaiuur fors naar beneden gebracht, soms tot wel 8 liter per uur.

De belangrijkste CO₂-emissies voor scope 2 zijn:

- Zakelijke kilometers met privéauto, wanneer je dit percentage afzet tegen het gehele CO₂-uitstoot in 2020, dan vormt dit onderdeel maar 0,01% uit van het totaal.
- Er wordt alleen nog maar groene stroom gebruikt, waarbij de CO₂-uitstoot op 0 blijft staan. Het energieverbruik zal naar verwachting toch gaan stijgen, mocht het pand niet meer verwarmd worden op gas, maar op elektriciteit. Daarnaast is de verwachting dat er nieuwe elektrische middelen zullen worden aangeschaft, die ook bij het bedrijfspand opgeladen gaan worden.

1.3.7 Projecten met gunningsvoordeel

De toedeling naar projecten met gunningsvoordeel is gebaseerd op de financiële toerekeningmethode (allocatie van kosten). Deze toerekeningmethode is gekozen, omdat gegevens over kosten altijd beschikbaar zijn.

In het jaar 2020 zijn geen projecten met gunningsvoordeel aangenomen en/of opgeleverd.

B CO₂-reductie

2.1 Beleidsverklaring van directie

Voor het realiseren van projecten heeft De Haarsma Groep een kwaliteitsmanagementsysteem (KMS) opgezet. Het KMS kent meerdere dimensies. De primaire dimensie van het KMS richt zich op het borgen en continu verbeteren van de kwaliteit van haar dienstverlening om aan de eisen en wensen van haar klanten te voldoen én om de veiligheid van haar medewerkers en de direct en indirect betrokkenen te garanderen. Daarnaast heeft de Haarsma Groep een verantwoordelijkheid richting de stakeholders (belanghebbenden) en de maatschappij.

Vanuit de verantwoordelijkheid naar de maatschappij heeft Haarsma de ambitie om de CO₂-uitstoot in de projecten (gerelateerd aan de omzet) te reduceren. Deze doelstelling is gericht op de totale CO₂-uitstoot van het wagenpark, kantoorgebouw, materieel (kranen e.d.).

Het doel is een CO₂-reductie per euro omzet te realiseren in 2022 van 7% ten opzichte van het referentiejaar 2017. Voor scope 1 willen wij 6 % CO₂-reductie realiseren en voor scope 2 is dit 70% t.o.v. het referentiejaar 2017. Dit is een gemiddelde reductiedoelstelling t.o.v. de sectorgenoten. We hebben in 2020 besloten ook Scope 3 mee te nemen. Een reductiedoelstelling van 3% voor scope 3 is realistisch en tegelijkertijd ambitieus.

De Haarsma Groep is een middenmoter. Diverse acties op het gebied van CO₂-reductie zijn al (on)bewust genomen zoals het aanschaffen van hybride kranen, medewerkers en de keten informeren over verdere CO₂-reductie.

Alle medewerkers hebben ook een taak om bij hun werkzaamheden o.a. energie te besparen. Het thema CO₂ is een terugkerend thema bij o.a. toolboxmeetingen of bij de nieuwsbrief.

Het thema energiebesparing is ook bij diverse overleggen onder het agendapunt KAM een vast terugkerend onderdeel.

Ook in de keten is de Haarsma Groep actief om tot verdere reductie te komen, zoals deelname aan Bouw Circulair van de provincie Fryslân en Noord-Holland. Aan dit overleg neemt Haarsma, leveranciers en opdrachtgever deel. In dit overleg kan in het voorstadium al gekeken worden naar de te gebruiken materialen en waar deze materialen vandaan moeten komen zodat er zo min mogelijk kilometers gemaakt moeten worden. Dit overleg wordt door de Haarsma Groep als zeer waardevol gezien.

In de volgende paragrafen is de kwantitatieve bijdrage aan de CO₂-reductie doelstelling per maatregel geformuleerd tot en met 2022. Tevens wordt vermeld de verantwoordelijke per maatregel en de planning van de maatregelen. Deze doelen zijn gebaseerd op de CO₂-footprint van het referentiejaar 2017 (scope 1 en 2) en het referentiejaar 2020 (scope 3).

2.2 Overzicht reductiedoelstellingen

De reductiedoelstellingen zijn zoals aangegeven vertaald naar totaal euro's omzet. Onderstaande tabel geeft weer wat de doelstelling is.

Onderdeel	Eenheid	Referentiejaar 2017	Doel 2018 (- 3 %)	Doel 2019 (- 4 %)	Doel 2020 (- 5 %)	Doel 2021 (- 6 %)	Doel 2022 (- 7 %)
Scope 1+2	Kg CO2 / € 1000 omzet	127,3	124,8	122,2	120,9	119,7	118,4
Onderdeel	Eenheid	Referentiejaar 2017	Doel 2018 (- 2 %) Resultaat	Doel 2019 (- 3 %) Resultaat	Doel 2020 (-5%) Resultaat		Doel 2022 (- 6 %)
Scope 1	Kg CO2 / € 1000 omzet	123,7	121,2	120,0	118,8		116,3
Onderdeel	Eenheid	Referentiejaar 2017	Doel 2018 (-30 %)	Doel 2019 (-40 %)	Doel 2020 (-50%)		Doel 2022 (- 70 %)
Scope 2	Kg CO2 / € 1000 omzet	3,6	2,5	2,2	1,8		1,1

2.3 Voortgang reductiedoelstellingen 2020 per euro omzet

Hieronder wordt de totale CO₂-emissie over 2020 afgezet tegenover dezelfde periode in 2017. Kijken we naar de CO₂-uitstoot over geheel 2020, dan laat 2020 over het hele jaar een stijging zien van 336,41 ton CO₂ t.o.v. dezelfde periode in 2017.

Aan het einde van 2020 heeft de Haarsma Groep een omzet van € 16.552.000. Dit is een behoorlijke stijging t.o.v. het referentiejaar.

Uitgaand van 2017 als referentiejaar, is voor 2020 een totale verlaging van 4 % beoogd voor scope 1 en 50 % voor scope 2. Per € 1000 geeft dit een verlaging aan van 4,9 ton CO₂ voor scope 1 en een verlaging van 1,8 ton CO₂ voor scope 2.

Aan het einde van 2020 heeft de Haarsma Groep een omzet van € 16.552.000, -

Aan het einde van 2019 heeft de Haarsma Groep een omzet van € 15.400.000, -

Aan het einde van 2018 heeft de Haarsma Groep een omzet van € 12.500.000, -

Aan het einde van 2017 heeft de Haarsma Groep een omzet van € 9.500.000, -

Voor de leesbaarheid wordt de reductie aangegeven in kg CO₂ per euro omzet.

Totaal	2017	2019	2020
Omzet (x € 1.000)	€ 9.500	€ 15.400	€ 16.552
CO ₂ -uitstoot (kg) scope 1 en 2	1.208.900	1.556.980	1.545.310
CO ₂ -uitstoot scope 1 + 2 (kg CO ₂ /€1.000 omzet)	127,26	101,11	93,36
Resultaat scope 1 en 2 (kg/€1000)		Daling van 26,15	Daling van 33,90
Resultaat procentueel		20,55%	26,64%

CO ₂ -uitstoot (kg) scope 1	1.175.000	1.546.230	1.545.100
CO ₂ -uitstoot scope 1 (kg CO ₂ /€1000 omzet)	123,68	100,41	93,35
Resultaat scope 1 (kg/€1000)		Daling van 23,27	Daling van 30,33
Resultaat procentueel		18,82%	24,53%
CO ₂ -uitstoot (kg) scope 2	33.900	10.750	210
CO ₂ -uitstoot scope 2 (kg CO ₂ /€1000 omzet)	3,57	0,70	0,02
Resultaat (kg CO₂/€ 1000)		Daling van 2,87	Daling van 3,55
Resultaat procentueel (%)		80,40%	99,44%

Over 2020 is ondanks een flinke stijging van de CO₂-emissie (totaal 336,41 ton t.o.v. 2017) toch een behoorlijke daling gerealiseerd voor scope 1 en 2 als de uitstoot gerelateerd wordt aan de omzet.

Geconcludeerd kan worden dat de gestelde doelen voor 2022 inmiddels zijn behaald. Echter hierbij moet wel een kanttekening geplaatst worden.

Transport had net als 2019 een uitzonderlijk goed jaar met veel gereden kilometers, maar wel over lange afstanden. Dit is gunstig voor het verbruik, want normaliter is ons vervoer regionaal, dus over kortere afstanden. Ondanks onze verwachtingen is de omzet toch nog gestegen t.o.v. 2020. Voor 2021 verwachten wij een gelijkblijvende omzet. Het Covid-19 virus speelt ook in 2021 nog een rol, waardoor onze operationele medewerkers nog steeds minder kunnen carpoolen. De doelstellingen voor 2022 hebben wij, mede hierom, niet aangepast. Wel hebben wij nieuwe doelstellingen ingevoerd voor de scope 3. Het referentie jaar is 2020.

2.4 Energie Management Actieplan

Vanaf 2013 worden er reductiemaatregelen uitgevoerd. Sinds het begin is besloten, samen met de KAM-coördinator, om waar mogelijk een koppeling te leggen met ons ISO 9001 kwaliteitssysteem. Onder meer om te waarborgen dat tijdig een interne audit wordt ingepland en uitgevoerd en de bronnen van emissies in kaart worden gebracht en worden aangepakt. Daarnaast kan van bestaande formulieren, zoals directiebeoordeling en interne audits, gebruik worden gemaakt. De CO₂-reductie doelstelling is geïmplementeerd in ons VGM-handboek.

De CO₂-emissies worden behalve in maart (over 2^e helft van het vorige jaar) ook in september (over de 1^e helft van het lopende jaar) opgesteld en besproken in het directieoverleg. Tussentijds kunnen acties worden aangescherpt om doelen te halen.

Voor de periode 2018 – 2022 is een actieplan opgesteld, De uitvoering is toebedeeld aan de hieronder aangegeven personen. De maatregelen zijn per scope-onderdeel.

Scope 1			
Reductiemaatregel	Verantwoordelijke	Voortgang	Actie afgerond
Monitoren brandstofverbruik per voertuig → ontwikkelen app	Directeur, samen met chef-monteur en ICT-er	App is eind 2019 in werking	Ja
App definitief in gebruik nemen	Chef-monteur, samen met ICT-er	App in 2020 verplicht in gebruik nemen door werknemers	2020
Training Het Nieuwe Draaien	KAM-coördinator/P&O/directeur	TBM gehouden in juli/augustus 2019, wordt elke 5 jaar herhaald	2021
Training Het Nieuwe Rijden inclusief bandenspanning	KAM-coördinator/P&O/directeur	Wordt om de 5 jaar gegeven. De eerste gaan weer in 2022.	2022
Aanschaf energiezuinige auto's	Directeur	Eind 2020 is een elektrische auto aangeschaft die in 2021 wordt ingezet.	2022
Aanschaf energiezuinige kranen	Directeur	In 2020 zijn 2 hybride kranen aangeschaft	2022
Betere (route)planning aan de hand van beschikbare werknemers en projectlocaties	Werkvoorbereider/ planner, bestuurders van de voertuigen	Dagelijks. Door het COVID-19 virus was het niet mogelijk om te carpoolen in 2020.	2022

Overleg met ketenpartners	Directeur	Tweemaal per jaar; reductie maatregelen bespreken	2022
Alternatieven fossiele brandstof	Directeur	Mogelijkheden bekijken; soms wordt het in aanbestedingen aanbevolen zoals blauwe diesel	2022
Verhogen bewustwording door TBM	KAM-coördinator	Juni 2020: het nieuwe rijden Juni 2020: het nieuwe draaien December 2020: CO2 prestatieladder niveau 5 melding	2022

Scope 2			
Reductiemaatregel	Verantwoordelijke	Voortgang	Actie afgerond
Inkoop groene stroom	Directeur	Nieuwe contract in augustus afsluiten met groene stroom	Ja
Zonnepanelen voor op dak loods	Directeur	Begin 2019 zonnepanelen geïnstalleerd	Ja
Verlichting uit aan einde werkdag	Directeur	Doorlopend	
Verlichting vervangen door ledlampen kantoor	Directeur	Begin 2020 zijn de laatste lampen vervangen in de kantoren door LED-lampen	Ja
Verlichting vervangen door ledlampen in loods	Directeur		2021
Verlichting vervangen door ledlampen in werkplaats	Directeur		2021
Verlichting keten op projecten vervangen door ledlampen	Directeur		2021
Groene stroom inkopen op projecten	Procesmanager BB	Nieuwe doelstelling voor 2021	2021
Energieonderzoek (label C minimaal verplicht in 2023)	Directeur	Moet nog in gang gezet worden	2021

Scope 3			
Reductiemaatregel	Verantwoordelijke	Voortgang	Actie afgerond
Gesprekken met opdrachtgevers, leveranciers, onderaannemers t.b.v. CO ₂ -reductie	Directeur en werkvoorbereiders	Periodiek overleg in Bouw Circulair team provincie Fryslân en Provincie Noord-Holland over o.a. keuze van het soort materiaal en/of methode. Periodiek overleg met leveranciers en onderaannemers over voortgang reductiemaatregelen en inzet duurzame materialen en materieel	Doorlopende actie
Uitvoeren en evalueren van vastgestelde CO ₂ reducerende maatregelen	CO ₂ -team	Minimaal 2 keer bespreken	Eind 2021
Hergebruiken van materialen/ afval	Directeur, werkvoorbereiders en uitvoerders	Per project beoordelen of materialen/afval hergebruikt kan worden en dit bespreken met de opdrachtgever	Doorlopende actie

Inhuur transportbedrijven en materieel per regio	Directeur, werkvoorbereiders en uitvoerders	Per project beoordelen welke transportbedrijven en materieel wordt in gezet dat uit de regio komt	Doorlopende actie
Inkoop materialen	Directeur, werkvoorbereiders en uitvoerders	Per project beoordelen welke materialen het meest duurzaam zijn met de minste CO ₂	Doorlopende actie

C Transparantie

3.1 Inleiding

Naast het ontwikkelen en vastleggen van beleid, de bijbehorende doelstellingen en de implementatie daarvan is het van belang daarover te communiceren.

Er communicatieplan voorziet in structurele en planmatige communicatie over het beleid en de invulling daarvan dat zowel naar alle medewerkers (intern) als extern wordt gecommuniceerd.

De directie van de Haarsma Groep heeft een CO₂-team samengesteld, die verantwoordelijk is voor het opstellen en uitvoeren van het CO₂-reductiebeleid, de implementatie daarvan en alle interne en externe communicatie, waaronder ook de CO₂-gerelateerde projecten met gunningsvoordeel.

Het CO₂-team is als volgt samengesteld:

T. Haarsma	-	directeur (eindverantwoordelijke)
E.G. Galama	-	KAM-coördinator (verantwoordelijke)
S. de Boer	-	KAM-coördinator in opleiding

3.2 Doel van communiceren

De Haarsma Groep wil op een open manier intern en extern communiceren over haar inspanningen om duurzamer en energiezuiniger te ondernemen. Voor het CO₂-communicatieplan onderscheiden we twee verschillende belanghebbenden, namelijk de interne en de externe belanghebbende. Voor beide groepen is de hoofddoelstelling gelijk:

“Het structureel overbrengen van de reductiedoelstellingen en het energiebeleid van de Haarsma Groep, alsmede het informeren over de ontwikkelingen op het gebied van CO₂-reductie. Daarnaast kent men, zowel intern als extern, de duurzaamheidsambitie van de Haarsma Groep.”

Naast de informatieverstrekking met betrekking tot de CO₂- footprint, wil de Haarsma Groep haar medewerkers stimuleren actief aan duurzaamheid bij te dragen. Dit geldt niet alleen op bedrijfsniveau, maar ook, indien van toepassing, op projecten met CO₂-gerelateerd gunningsvoordeel.

Intern

Interne belanghebbenden kunnen worden onderverdeeld in:

- Kantoorpersoneel (directieleden, leden van bedrijfsbureau, administratie en planning);
- Buitenpersoneel (uitvoering, operationele medewerkers).

Wat betreft functie is er geen onderscheid gemaakt omdat iedereen op dezelfde wijze benaderd zal worden. Ook de over te brengen boodschap zal gelijk zijn.

Om iedereen positief te kunnen benaderen en te activeren om ook over CO₂-reductie en milieuaspecten te gaan nadenken, wil de Haarsma Groep de communicatie zo laagdrempelig mogelijk houden.

Extern

Externe belanghebbenden kunnen worden onderverdeeld in:

- Opdrachtgevers;
- Leveranciers en onderaannemers;
- Uitzendkrachten en ZZP'ers;
- Samenwerkingspartners;
- Branchegenoten en concurrenten;
- Overige belanghebbenden (o.a. certificerende instelling).

Haarsma Groep zal met betrekking tot de CO₂-prestatieladder actief communiceren met haar belangrijkste (potentiële) stakeholders (belanghebbenden). Om de belangrijkste stakeholders te betrekken, te informeren en aan te geven hoe zij kunnen participeren is het belangrijk om een goede verstandhouding te hebben met deze stakeholders. De externe stakeholders kunnen middels de website op de hoogte blijven van de ontwikkelingen op het gebied van CO₂-reductie van de Haarsma Groep en ook door middel van een persoonlijke mail en/of via sociale media.

3.3 Aanpak en middelen

Intern

Alle medewerkers worden geïnformeerd over wat er in ons bedrijf gebeurt en worden waar mogelijk aangespoord een bijdrage te leveren aan verbeteringen.

De meeste medewerkers beschikken over internet waarop zij veel informatie kunnen vinden. Daarnaast ontvangen medewerkers (twee keer per jaar) een nieuwsbrief en zijn toolboxmeetings van groot belang voor kennisoverdracht.

Overlegvorm	Belanghebbenden	Onderwerpen - boodschap	Frequentie	Verantwoordelijke voor de communicatie
Managementoverleg	Directie, controller, KAM-coördinator	Besluitvorming, strategie, reductie-doelstellingen. CO ₂ -beleid en CO ₂ -reductiemaatregelen. Investerings. Projecten met CO ₂ -gunningsvoordeel. Trends ontdekken in het energieverbruik en CO ₂ -uitstoot. Veranderingen in de boundary van de organisatie. Opstellen CO ₂ -footprint en vaststellen CO ₂ -initiatieven. Ideeën en verbeterpunten m.b.t. CO ₂ -reductie	Minimaal 2 maal per jaar	Directie
Uitvoerders overleg	Directie, werkvoorbereider, KAM-coördinator, uitvoerders	Uit te voeren CO ₂ -maatregelen en acties. Communiceren over projecten met CO ₂ -gunningsvoordeel.	2 maal per jaar	Directie
Toolboxmeeting	Uitvoerders, eigen	CO ₂ -footprint en CO ₂ -reductie maatregelen.	Minimaal 2 x per	Uitvoerders

	medewerkers, inhuur en onderaannemers	Mogelijke veranderingen op het gebied van CO ₂ . Projecten behandelen met CO ₂ -gunningsvoordeel.	jaar	
Startwerk overleg	Uitvoerders, eigen medewerkers, inhuur en onderaannemers	Vertalen CO ₂ -beleid en CO ₂ -reductie maatregelen naar de uitvoerende projectmedewerkers. Communiceren over project met CO ₂ -gunningsvoordeel. Verbeterpunten behandelen.	Voor aanvang project indien nodig. Bij projecten met gunningsvoordeel is het verplicht.	Uitvoerders
Personeelsbijeenkomst	Eigen medewerkers	Voortgang en status CO ₂ -reductie doelstellingen en CO ₂ -maatregelen. Inbreng van het personeel m.b.t. nieuwe ideeën tot CO ₂ -reductie.	Minimaal 1 maal per jaar	Directie
Social Media (LinkedIn, Twitter)	Alle personeelsleden	Ontwikkelen m.b.t. nieuwe arbeidsmiddelen en projecten	Naar behoefte	Directie/ CO ₂ -team
Website	Intern en extern	Voortgang en status CO ₂ -reductie doelstellingen, CO ₂ -Prestatieladder rapportage	Minimaal 2 keer per jaar updates	Directie/ CO ₂ -team
Nieuwsbrief	Alle personeelsleden	CO ₂ -footprint, nieuwe arbeidsmiddelen, CO ₂ -initiatieven	Minimaal 1 keer per jaar	Directie/ CO ₂ -team

Extern

Op de internetsite van de Haarsma Groep (www.haarsmagroep.nl) wordt informatie gegeven over onze bedrijven, onze projecten en producten. Daarnaast staat op de site de rubriek "HAARSMA GROEP" met daarin de submappen "certificaten" en "de CO₂-Prestatieladder".

Overlegvorm	Belanghebbenden	Onderwerpen - boodschap	Frequentie	Verantwoordelijke voor de communicatie
Bouwwergadering, Website en/of persoonlijke mail	Opdrachtgevers	Voortgang en status doelstellingen CO ₂ -reductie en maatregelen. Project met gunningsvoordeel	Minimaal 2 keer per jaar; bij projecten 1 x per vier weken/maand	Directie/ CO ₂ -team of betroffende uitvoerder bij project met gunningsvoordeel
Telefoon, e-mail en via website	Leveranciers/ onderaannemers	Bespreken CO ₂ -beleid. Ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid en CO ₂ -uitstoot. Opvragen van CO ₂ -gegevens van de motor aangedreven arbeidsmiddelen. Informatie opvragen m.b.t. scope 3	Naar behoefte	Directie/ CO ₂ -team
Startwerkoverleg, toolboxmeeting, website	Uitzendkrachten, inhuur en zzp'ers	Bespreken CO ₂ -beleid. Doornemen de CO ₂ -reductiemaatregelen op het project. Informatie opvragen m.b.t. scope 3	Naar behoefte	Directie/ CO ₂ -team
Telefoon, e-mail en via website en bijeenkomsten	Samenwerkingspartners	Halen en brengen van CO ₂ -informatie. Ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid en CO ₂ -reductie bespreken. CO ₂ -initiatief bespreken.	Naar behoefte	Directie/ CO ₂ -team
Bijeenkomsten, telefoon, e-mail	Branchegenoten en concurrenten	Halen en brengen van CO ₂ -informatie. Ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid en CO ₂ -reductie bespreken.	Naar behoefte	Directie/ CO ₂ -team

Voor rechtstreekse vragen en/of ideeën betreffende de CO₂-reductiedoelstellingen en de CO₂-Prestatieladder kan gebruik gemaakt worden van het volgende e-mailadres: info@haarsmagroep.nl
De uitingen over de CO₂-Prestatieladder en aanverwante zaken zijn te herkennen aan het Haarsma footprint logo.

3.4 Participatie

In dit hoofdstuk wordt vermeld middels welke werkgroepen en lidmaatschappen er inzicht wordt verkregen met betrekking tot het duurzaam ondernemen waar de CO₂-Prestatieladder een onderdeel van is.

Haarsma Groep is lid van de volgende organisaties en werkgroepen:

- CO₂-initiatief van KAM Adviseur Nederland (actieve deelname)
- Betonketen Fryslân van Bouw Circulair (actieve deelname)
- Bouwend Nederland (passieve deelname)
- Cumela (passieve deelname)
- SKAO (passieve deelname)
- CROW

Door regelmatig op de hoogte te worden gehouden betreffende ontwikkelingen op gebied van duurzaam ondernemen in de GWW-sector wordt er getracht het kennis- en bewustwordingsniveau van de medewerkers op peil te houden of zelfs te verhogen. Iedere medewerker is zich bewust zijn verantwoordelijkheid en bevoegdheid met betrekking tot CO₂-reductie. Ideeën en verbeterpunten van belanghebbenden met betrekking tot CO₂-reductie worden altijd behandeld in het managementoverleg. Indien nodig koppels het CO₂-team de ideeën en verbeterpunten terug met de belanghebbenden.

3.5 Projecten met gunningsvoordeel

De toedeling naar projecten met gunningsvoordeel is gebaseerd op de financiële toerekeningmethode (allocatie van kosten). Deze toerekeningmethode is gekozen, omdat gegevens over kosten altijd beschikbaar zijn.

In het jaar 2020 zijn geen projecten met gunningsvoordeel aangenomen en/of opgeleverd.

D Participatie

4.1 Initiatieven op het gebied van CO₂-reductie

Haarsma neemt deel aan de volgende initiatieven:

CO₂-initiatief van KAM Nederland – “samen slim besparen”

Tweemaal per jaar is er een bijeenkomst waarbij steeds een ander onderwerp wordt besproken. In 2020 waren dit:

Maart 2020:

In verband met COVID-19 is deze bijeenkomst eerst uitgesteld en daarna geannuleerd. Daarvoor in de plaats heeft KAM-Adviseur een e-mail verstrekt met de nieuwste ontwikkelingen en de wijzigingen in de nieuwe versie van het handboek die op 22 juni 2020 zou worden gepubliceerd.

Oktober 2020:

“Ideeën naast alleen investeringen”. Gastspreker geeft presentatie over brandstoffen (HVO en alternatieven).

Op het laatst heeft onze directeur afgebeeld. In verband met de toegenomen besmettingen acht hij het niet verantwoord om toch naar de bijeenkomst te gaan.

Betonketen Fryslân van Bouw Circulair

15 januari 2020:

Marktbijeenkomst op initiatief van WS Fryslân en BouwCirculair in Drachten. Bespreking doelstelling Betonketen Fryslân e.d.

29 mei 2020:

Marktbijeenkomst met als gastheer gemeente Súdwest-Fryslân met een presentatie van de gemeentelijke projecten en doelstellingen voor een duurzaam GWW.

9 november 2020:

Digitale bijeenkomst “hoe halen we de circulaire doelstellingen voor beton in 2030?”

Naast de bovengenoemde actieve deelnamen wordt er passief informatie gehaald bij Bouwend Nederland, SKAO en de Cumela.

De huidige (actieve) deelnamen zijn toereikend en passend voor de organisatie.

4.2 Budget

Er wordt jaarlijks een budget vrijgemaakt voor deelname aan de hierboven genoemde initiatieven.

Het jaarlijks budget voor de CO₂-Prestatieladder ligt rond de € 5.000,00

Bijlagen

Bijlage 1	Specificatie brandstofverbruik materieel
Bijlage 2	Specificatie brandstofverbruik vrachtwagens
Bijlage 3	Specificatie brandstofverbruik personenauto's en bestelbusjes

Bronnenlijst

1. Handboek CO₂-Prestatieladder 3.1 SKAO
2. GreenHouse Gas – protocol
3. CO₂-Emissiefactoren (initiatief in samenwerking met diverse stakeholders)
4. NEN-14064-1 versie februari 2019
5. ISO 50001 versie 2018
6. Gegevens onderaannemers / leveranciers